

LEVENSLANG IN DE RING

Het leven van Joop Ubeda,
legende in de kickboks wereld

BRAM VAN ZUNDERT

'VOLT

Amsterdam · Antwerpen

Copyright © 2023 Bram van Zundert

Voor overname kunt u zich wenden tot Uitgeverij Volt.

Omslag © DPS Design & Prepress Studio

Omslagbeeld © Paul Rapp

Foto auteur Alexandre Michalak

Binnenwerk Zeno

ISBN 978 90 214 8069 5 / NUR 491

www.uitgeverijvolt.nl

Van sommige betrokkenen die als personage in het boek voorkomen is de naam om persoonlijke redenen gefingeerd.

WOORD VOORAF

Dat kickboksscheidsrechter Joop Ubeda dit jaar zijn vijfenzeventigste verjaardag viert noemt hij zelf een wonder. Hij is belaagd, gestoken en beschoten. En hij belaagde, stak en schoot zelf. Mensen die zo leven worden niet oud.

Joop Ubeda wel. Onverwoestbaar, tot het tegendeel is bewezen. Een bijzondere levenskracht drijft hem voort. Oerkracht. Zijn persoonlijkheid trekt als een magneet de energie en de dingen om hem heen aan: de aandacht van de mensen, hun verlangen naar zijn goedkeuring en een onophoudelijke reeks krankzinnige gebeurtenissen. Daarover vertelt hij openhartig in dit boek.

Als sportjournalist heb ik één ding geleerd over de bekendste kickboksscheidsrechter ter wereld: what you see is what you get. Hij is ongefilterd, altijd en overal.

Voor dit boek volgde ik Joop Ubeda tien jaar lang. Naar vechtsportgala's in binnen- en buitenland, en naar ontmoetingen met grootheden in de kickbokssport – zoals zijn zoon Perry, die hij als trotse vader wereldkampioen zag worden in vier vechtsporten. En naar zijn thuis in het hart van een Nijmeegse volkswijk. De plek waar Joop geboren is en zal sterven.

Bram van Zundert, 2023

ALLES

‘Alles moet erin komen, in dit boek.’

Alles?

‘Praat ik Chinees of zo? Alles.’

Is dat handig met jouw verleden, Joop?

‘Wat kan mij dat nou schelen? Alles moet erin. Behalve de dingen die nog niet verjaard zijn, anders zie ik mijn kleindochter de komende twintig jaar niet meer. Is trouwens ook niet handig, als scheidsrechter op de grote kickboks-gala’s. Dat zou wat worden als mensen het boek eenmaal gelezen hebben.’

Waarom dan?

‘Nou ja, mensen schreeuwen van alles naar de ring. Als ze dit boek hebben gelezen, zouden ze “crimineel” kunnen roepen of zo. Of “hoerenloper”. Maar ik laat me niet uitschelden als ik daar sta. Als ze me uitschelden, ben ik in staat om de ring uit te stappen. Dat moet ik niet hebben.’

Weleens zo’n akkefietje gehad?

‘Ja. Twee keer bij wedstrijden. Een keer ben ik in Eindhoo-

ven tijdens een jeugd gala uit de ring gesprongen. Riep zo'n mafkees "kankerscheids" tegen me. In een volle zaal. Ben ik meteen op hem afgevlagen en even héél dichtbij gekomen. "Wat zei je tegen mij?" Toen was het ineens "Sorry, sorry". Klootzak. Dat tolereer ik niet.'

En de tweede keer?

'Dat was toen een kickbokser een knie vol op zijn lichaam kreeg, vlak onder zijn ribbenkast, maar deed alsof hij hem in zijn ballen had gekregen. Had ik gezien, dus zei ik dat hij zich niet moest aanstellen. Er zaten toen zes grote kerels aan een viptafel, tegen de ring aan. Eentje riep na dat moment "blinde kip" tegen me. Toen ben ik na de partij naar die tafel gelopen en heb ik even geïnformeerd wie nou precies een blinde kip was. Vier van de zes zeiden meteen: "Joop, we hebben de herhaling gezien en je had gelijk."

Daarmee was de kous af?

'Nee, natuurlijk niet. De gozer die wat had geroepen heb ik nog effe gevraagd wat hij nou moest. Hij zei al snel: "Je had gelijk. Ik bied mijn excuses aan, want ik dacht dat het anders was. En ik vind het dapper dat je ons meteen aanspreekt." Zes flinke gasten, hè. Maar zo zit ik in elkaar. Ik laat niets over me heen gaan. Wat ervan komt, dat komt ervan.'

‘DAAR KOMT DIE HETE UIT NIJMEGEN AAN’

Breed glimlachend iets gebogen, staat de Thaise Noa te wachten op wat komen gaat. De deur van het Thaise restaurant aan de Van 't Santstraat in Nijmegen-Oost is zojuist met pui en al opengetrokken, en Joop Ubeda beent naar binnen. Noa zet zich schrap; er komt nogal wat op het kleine Aziatische vrouwtje af.

Joop Ubeda, kickboks scheidsrechter. De beste ter wereld. Nog geen één meter zeventig, maar met armen als staalkabels en een borstpartij die elk moment uit zijn schreeuwerige overhemd kan barsten.

De begroeting is wild maar hartelijk. Er wordt gezoend, en Noa durft Ubeda een fractie van een seconde over zijn kale hoofd te aaien. Daarna valt hij onaangekondigd de keuken van het restaurant binnen. Er worden handen geschud en nog meer wangen gezoend. Wat beduusd maar in het geheel niet verrast door de gang van zaken blijft het keukenpersoneel achter.

Ubeda gaat zitten aan een speciaal voor hem gereserveerd tafeltje, pal in het midden van de zaak. Hij strijkt het geblokte tafellaken glad, legt een vork recht en kijkt op z'n gemak om zich heen. Zijn terrein. Als hij een bekende spot, groet hij.

Tegelijk met het eerste biertje wordt de menukaart gebracht, want van het buffet moet hij niks hebben. Dat weet Noa. ‘Dat vreet ik niet hoor, dat buffet,’ mompelt Ubeda vooral tegen zichzelf terwijl hij de kaart openslaat en over zijn grijze baardje strijkt. Zijn Nijmeegse tongval is onmiskenbaar. ‘Ik mot het extra pittig hebben. *À la kert.* Daar word ik altijd vrolijk van, van pittig.’

Dat is ook waarom Ubeda graag naar Thailand gaat. Voor het eten. En voor het neuken, maar neuken kan overal. Echt goed eten heb je alleen in Azië.

Bij zijn bezoeken aan Bangkok coacht Ubeda al vloekend een vechter door een kickboks partij of scheidst hij een rits gevechten op een kickboksgala – doorgaans in ruil voor een vliegticket, een goed hotel en een paar meier zakgeld. En in Moskou, Marrakesh, Tokyo of waar ter wereld Ubeda ook gevraagd wordt voor de grote gala’s proeft hij na afloop de lokale cuisine.

Hij krijgt zijn tweede glas bier en pakt het aan met zijn rechterhand, waaraan de pink ontbreekt. Het resultaat van een gewonnen weddenschap in een vol café, jaren geleden.

‘Wil je ook nog een biertje? Is goed bij dat pittige eten.’ Ubeda weet waarover hij praat. ‘In Thailand kwamen de mensen van het restaurant er laatst gewoon bij staan hè, met een man of acht aan mijn tafel. Had ik *extra hot* besteld. Daar stonden ze hoor, handen op de rug. Ze keken met open mond hoe ik at. “*So hot, so hot, ooh ooh.*” Ubeda lacht luid om zijn eigen imitatie. De gouden ringen in zijn linkeroor deinen mee op het ritme van zijn lach. ‘De dagen daarna kwamen ze meteen bij binnenkomst al met die

pepertjes naar me toe. En weer kijken hoe ik at. Heerlijk, pittig eten...'

De kleine Noa weet ook hoe ze Ubeda moet behagen. Hij krijgt bij zijn vijfde biertje een enorm bord rijst en een kom donkere Thaise saus voorgezet. 'Het recept van de dronken kok,' extra pittig. Gretig valt hij aan.

'De Hells Angels in Amsterdam noemen me altijd de Hete,' meldt hij tussen twee happen door. "Daar komt die Hete uit Nijmegen aan," zeggen ze dan. Maar met eten heeft die bijnaam weinig te maken.' Opnieuw schalt Ubeda's lach door het restaurant. Een gezin met twee jonge kinderen aan de andere kant van de ruimte kijkt even op.

'Ik nam ooit een zwarte gozer mee naar Angel Place, het clubhuis van de Hells Angels. Pikzwart was ie. Marciano. We liepen gewoon samen het terrein op. Hij was zo'n beetje de eerste zwarte die daar kwam. En toen ik zestig werd waren ze allemaal op mijn feest in Nijmegen, die Angels. Topavond. Genoeg te zuipen, een snuife voor iedereen, helemaal goed. Mocht ook weleens, want mijn vijftigste verjaardag had ik in de bajes gevierd. Dat was niks.'

Met een servet en een laatste glas bier veegt Ubeda zijn mond af. Daarna werpt hij een blik op de rekening en rommelt wat in zijn broekzak. Een pak geld, ruim voldoende als cashbetaling voor een leuke occasion, komt tevoorschijn. Achteloos stopt Ubeda wat flappen in een kleurrijk Thais doosje dat op tafel staat. Hij propt de stapel bankbiljetten met de nodige moeite terug in zijn zak en staat luidruchtig op.

Weer draaien hoofden zijn kant op. Hij negeert de

nieuwsgierige blikken maar richt zich nog wel even tot de kleine Noa, die stralend naar hem opkijkt. En met zachte stem zegt Ubeda: 'Bedankt weer voor de goede zorgen, Noa. Je bent een schat.'

‘IN DE VOLKSWIJK LEEFDE JE OP STRAAT’

Donderdagavond zit Ubeda onderuitgezakt op zijn bank in de Nijmeegse Wolfskuil, ooit een roemruchte volkswijk. De kleine arbeidershuisjes die je in de buurt vindt zijn gebouwd in de jaren tien en twintig van de vorige eeuw. Na de Tweede Wereldoorlog werd de boel enigszins opgeknapt, maar ‘de Kuul’ bleef lange tijd een plek waar de politie niet zonder versterking durfde te komen. De bewoners, veelal grote families in te kleine huizen, maakten er de dienst uit.

Tegenwoordig is er van die angst weinig meer over. Yuppen en jonge gezinnen hebben na een grondige renovatie bezit genomen van de wijk. ‘Er heerst bakfietsenpest hier,’ zo luidt de bondige beschrijving van Ubeda.

Feyenoord speelt. Ubeda volgt het voetbal op de voet, in binnen- en buitenland. Tot zijn spijt liggen de gouden tijden van de Rotterdammers hoofdzakelijk in het verleden, maar gelukkig nu en dan ook weer in het heden. Hij schudt zijn hoofd terwijl de voetballers op het enorme televisiescherm in zijn woonkamer een wanprestatie leveren in een Europa League-duel.

Ubeda zucht diep, en herdershond Teddy spitst de oren op haar kussen tegen de muur. Het onafscheidelijke twee-

tal woont samen in dit huis aan de Varenstraat, midden in het hart van de volkswijk.

Ubeda is op 28 maart 1948 geboren in de Wolfskuil en zal er naar eigen zeggen sterven.

‘Ik woonde met mijn ouders en vier zussen in een heel klein huisje in de Bremstraat. In zo’n vroegere noodwoning die vlak na de oorlog gauw was neergezet. Alles was gelijkvloers. Als je binnenkwam, stond je gelijk in het keukentje.’ Hij tekent lukraak wat vierkanten in de lucht als denkbeeldige plattegrond. ‘Dat leek nergens op, dat keukentje. We kookten op petroleum. We hadden een rechthoekige huiskamer van zo’n twintig vierkante meter. Maximaal. En dan had je daarbij twee slaapkamertjes. Een voor mijn ouders en een voor mij en mijn vier zussen. Ik zat als nummer drie precies in het midden.

Toen ik een jaar of zes was lag ik in de rookstoel. Ik was de enige jongen en moest daar dus maar slapen. Maar het lag fijn. In sommige huizen sliepen ze met zes man in een bed. Het minimum was vier kinderen, maar dat liep op tot tien, elf. Er waren zelfs gezinnen met negentien kinderen, zoals de familie Van Wel. Hoe die geslapen hebben vraag ik me nog steeds weleens af.’

Feyenoord incasseert de volgende tegengaal en Ubeda vloekt binnensmonds. Maar net zo snel hervat hij zijn verhaal weer. ‘Om het plat te zeggen: het was bij ons een huishouden van Jan Steen. Bij alle gezinnen in de buurt was er dagelijks ruzie, en dan kreeg de vrouw nog weleens een klap tegen haar kop. Er was overal strijd. En was er weer eens ergens bonje, dan liep de hele buurt uit. Als er

wat te doen was, kwam iedereen de straat op. Hier in de Wolfskuil, gebeurde het daar. We leefden op straat.

Elke grote of middelgrote stad in Nederland kent wel zulke volksbuurten. Er gelden eigen regels die in geen wetboek staan beschreven. En als ze er wel in stonden, zouden de bewoners ze toch niet lezen.

‘De straat waar mijn geboortehuis stond was een piepklein straatje. Midden in de Rimboe, zoals dat deel van de wijk toen heette. De Wolfskuil was in die tijd bijna een besmette naam. Je moest vooral niet uit de Wolfskuil komen, dan werd je overal met de nek aangekeken. Tegenwoordig roepen al die yuppen trots: “Ik woon in de Wolfskuil”, de klootzakken. Maar toen was het anders. Toen liepen ze er met een boog omheen.’

Met wijkrenovaties in de jaren tachtig en negentig veranderde de samenstelling van de volkswijk ingrijpend. ‘Die viezeriken van de woningbouwvereniging en de gemeente hebben de boel bewust uit elkaar getrokken. Met een grote renovatie en het slopen van de oude huizen. Er kwamen koopwoningen voor terug, en daardoor konden veel van de oude bewoners niet blijven. Die hadden de centen helemaal niet. Waar nu hoge flats staan, zaten vroeger een kolenboer en houthandelaren. En ook een crossterrein, met een loods ernaast, om de motoren te repareren als er iets stukging. Toen de buurt begon te klagen over geluidsoverlast heeft een bulldozer alles vlak getrokken. Daarna ging het van kwaad tot erger met die woningbouw.’

Geef Ubeda maar de tijden van weleer. ‘We speelden vaak cowboy en indiaantje, maakten zelf pijl-en-bogen en schoten op elkaar. Mooi joh. Daarbij ging er nog weleens

een pijn door een wang. Dan kreeg je op je kop, maar het leven ging al snel weer verder. Als de straatlampen aangingen, moest je naar binnen.

Als jong menneke ging ik naar de Michiel de Ruyter-school, op de Oude Heselaan. Toen reed de politie nog op een motor met zijspan. Als ze je zagen flenken, spijbelen, werd je in die zijspan gezet en teruggebracht naar school. En kreeg je straf. Dan moest ik na school snel thuis eten en op het politiestraatpostje strafregels schrijven. Tweehonderdvijftig, driehonderd. Allemaal onzin natuurlijk. In de vijfde klas ben ik van school gegaan.'

Feyenoord verliest met 4-0, maar Ubeda schenkt er geen aandacht meer aan. 'In Oost zat toen het geld, dus daar gingen we heen om te stelen. Bij het zwembad: horloges, portemonnees, alles wat we te pakken konden krijgen. Maar we waren niet de enigen. Ook vanuit het Waterkwartier, net zo'n arme buurt als de Kuul, kwamen ze daar stropen. Toen waren er in de zwembaden nog niet van die kluisjes, dus je nam alles wat aan de haakjes hing zo mee. Dat is hoe we aan ons geld kwamen. Op een gegeven moment hadden ze ons wel in de peiling bij dat zwembad en werden we er negen van de tien keer uit geflikkerd. Of anders werd Hondeling erbij gehaald, die dooie. Hondeling, dat was een ambtenaar van Jeugdzaken. Zo'n kale. Die kwam me dan ondervragen en gaf me strafregels. "Ik mag niet stelen", "Ik mag niet spijbelen", dat soort onzin. Was je de hele middag mee bezig. Maar ik stond nog niet buiten of ik ging alweer kattenkwaad uithalen. Er werd thuis niet eens gevraagd waarom je op het politiebureau had gezeten. Dat interesseerde niemand.

Al jong kwamen we in de kroegen terecht. In de meeste tenten moest je lieslaarzen aan om naar de wc te gaan, want iedereen was bezopen en die mannen zeikten allemaal naast de pot. Met vijftien, zestien jaar zat je daar al te zuipen. En er gebeurde altijd van alles. Lambertje de Lilliputter kreeg ooit ruzie met een Groesbeker. Dat heeft die man geweten. Die kleine sprong zo van de kruk af, en toen zag die gozer hem niet meer. Kreeg ie een kopstoot in zijn maag, zo hé. Om daarna ook nog even een paar klappen te incasseren van de anderen in die kroeg. We kenden elkaar allemaal. Het was een klein, hecht wereldje. Daar draaide alles toen om.'